

ผู้เริ่มก่อการบริษัทจำกัด

Minimum requirement of a limited Company

ภูษณิศา ทับทิมทอง³³วิทยา จงวรกุล³⁴จุธามาศ มหาจักษ์³⁵

Received 2 February 2024 ; Revised 21 August 2024 ; Accepted 26 November 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับจำนวนผู้เริ่มก่อการในการจัดตั้งบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1097 โดยมาตรา 1097 นั้นเป็นเรื่องของการที่จะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัด ต้องมีจำนวนคนตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1097 ในปัจจุบันได้มีการกำหนดจำนวนบุคคลไว้เป็นจำนวนสองคน แต่ก่อนหน้าที่จะได้มีการแก้ไขนั้นได้มีการกำหนดจำนวนคนจากเจ็ดคนจึงจะสามารถก่อตั้งบริษัทได้ มาเป็นจำนวนสามคน และมาเป็นจำนวนสองคนตามปัจจุบัน โดยจากที่ได้กล่าวมานั้น จะสังเกตได้ว่าการจัดตั้งบริษัทจำกัดนั้น มีจำนวนบุคคลผู้เริ่มก่อการน้อยลง ฉะนั้น บทความนี้จึงจะวิเคราะห์แนวโน้มของจำนวนผู้เริ่มก่อการของบริษัทจำกัดว่าจะมีการลดลงอีกหรือไม่ด้วยสาเหตุใด

³³ Phusanisa Tabtimtongอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ
Professor of Bangkok Suvarnabhumi University³⁴ Wittaya Jongworakulอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ
Professor of Bangkok Suvarnabhumi University³⁵ Juthamas Mahajakนักศึกษาปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Undergraduate student Faculty of Social Sciences Bachelor of Laws Program Srinakharinwirot University
E-mail: Phusanisatabtimtong@gmail.com

คำสำคัญ: มาตรา 1097 จำนวนผู้เริ่มก่อการ บริษัทจำกัด

Abstract

The purpose of this article is to analyze the number of promoters required to establish a company under Section 1097 of the Civil and Commercial Code. Section 1097 specifies the number of people required to form a limited company as stipulated by law. Currently, the number is set at two people, but prior to this amendment, the number required was reduced from seven to three, and then to the current two people. From this, it can be observed that the number of promoters required to establish a limited company has decreased over time. Therefore, this article aims to analyze the trend of the number of promoters for limited companies to see if it will decrease further and to identify the reasons for such changes.

Keywords: Section 1097, number of promoters, limited company

บทนำ

บริษัทจำกัด ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 ตั้งแต่มาตรา 1012 ไปจนถึงมาตรา 1273/4 โดยมีการบัญญัตินิยามของบริษัทจำกัดไว้ในมาตรา 1096 “อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ” และหากต้องการจะจัดตั้งบริษัทต้องไปนำมาตรา 1097 มาใช้ บัญญัติไว้ว่า “บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สองคนขึ้นไป จะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือปรีคณห์สนธิและกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้” โดยมาตรา 1097 นี้ได้กำหนดจำนวนบุคคลที่จะทำการก่อตั้งบริษัทเป็นจำนวนสองคน แต่ถ้าสังเกตดูมาตรา 1097 ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเรื่อย ๆ โดยเริ่มจากการกำหนดจำนวนคนจากเจ็ดคน ลดลงมาเป็นจำนวนสามคน และลดลงมาเป็นจำนวนสองคนตามปัจจุบัน

ในบทความนี้ได้นำเสนอบทวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัท , เหตุผลที่มีจำนวนผู้เริ่มก่อการลดจำนวนลง , เหตุผลในการปรับเปลี่ยนจำนวนผู้เริ่มก่อการ , กรณีคนต่างด้าวเป็นผู้เริ่มก่อการ , ตัวอย่างคำพิพากษา และบทสรุป

การจัดตั้งบริษัทจำกัด

บริษัทจำกัด คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำกิจการโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหากำไรจากการดำเนินกิจการนั้นมาแบ่งปันกันโดยบริษัทจำกัด จะแบ่งทุนออกเป็นหุ้น มีมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กันและไม่ต่ำกว่า 5 บาท ผู้ลงทุนในบริษัท เรียกว่า “ผู้ถือหุ้น (ผู้เริ่มก่อการ)” โดยผู้ถือหุ้นรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ³⁶

ผู้ถือหุ้น หรือผู้เริ่มก่อการ หมายถึง บุคคลทั้งหลายที่มีความประสงค์จะจัดตั้งบริษัทจำกัดเพื่อประกอบกิจการค้าร่วมกัน และตระเตรียมและดำเนินการต่าง ๆ

³⁶ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2566.

ที่จำเป็นเพื่อการจัดตั้งบริษัทจำกัด³⁷ และคณะกรรมการกฤษฎีกาก็เคยให้ความเห็นไว้ว่าบุคคลธรรมดาเท่านั้นที่จะเป็นผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทได้ เนื่องจากผู้เริ่มก่อการต้องทำเอกสารและลงลายมือชื่อของตนในแบบคำขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ³⁸ ดังนั้นหากไม่ใช่บุคคลธรรมดาก็อาจจะไม่สามารถเป็นผู้เริ่มก่อการได้

ส่วนการจัดตั้งบริษัทจำกัดนั้น ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1097 โดยในมาตรา 1097 ได้ระบุถึงแบบของการจัดตั้งบริษัท หากผู้ใดต้องการจะจัดตั้งบริษัทต้องทำตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1097 ซึ่งในปัจจุบันหากจะจัดตั้งบริษัท ผู้เริ่มก่อการมีจำนวนเพียงสองคนก็เพียงพอที่จะจัดตั้งบริษัทได้แล้ว แต่ก่อนที่จะได้บัญญัติไว้ว่าสามารถจัดตั้งบริษัทได้สองคน ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนจำนวนคนผู้เริ่มก่อการเรื่อยมา ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1097 ฉบับพ.ศ. 2472

มาตรา 1097 บุคคลใด ๆ ตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ด้วยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายนี้³⁹

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1097 ฉบับที่ 18 พ.ศ. 2551

มาตรา 1097 บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สามคนขึ้นไปจะเริ่ม ก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้⁴⁰

³⁷ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2566.

³⁸ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2566.

³⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2472.

⁴⁰ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2551 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125/ตอนที่ 41 ก/หน้า 13/วันที่ 3 มีนาคม 2551).

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1097 ฉบับที่ 23 พ.ศ. 2565

มาตรา 1097 บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สองคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้⁴¹

เหตุผลที่มีจำนวนผู้เริ่มก่อการลดจำนวนลงเรื่อย ๆ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1097 ได้กำหนดไว้ว่า “บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สองคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้” โดยบทบัญญัตินี้เป็นพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ได้มีการประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2565 แทนความเดิมที่บัญญัติไว้ว่า “บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สามคนขึ้นไปจะเริ่ม ก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้” จะสังเกตได้ว่าจำนวนบุคคลผู้เริ่มก่อการหรือผู้จัดตั้งบริษัทมีจำนวนคนลดลงจากจำนวนสามคนไปเป็นจำนวนสองคน โดยเหตุผลที่ทำให้จำนวนคนในการจัดตั้งบริษัทมีจำนวนผู้ก่อตั้งน้อยลงเรื่อย ๆ นั้นเป็นเพราะแต่เดิมบริษัทเป็นองค์กรธุรกิจของกิจการใหญ่ ซึ่งต้องระดมทุนด้วยการขายหุ้นให้แก่ประชาชน ซึ่งห้างหุ้นส่วนระดมทุนไม่ได้ จึงต้องมีจำนวนบุคคลผู้ก่อตั้งมากพอด้วย โดยแต่เดิมก่อนที่จะเปลี่ยนจำนวนคนเป็นสามคน และสองคนตามลำดับ บริษัทจำกัดได้กำหนดจำนวนผู้ก่อตั้งไว้เป็นจำนวนเจ็ดคน เนื่องจากประเทศไทยนำกฎหมายอังกฤษมาใช้เป็นต้นแบบของกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท ซึ่งกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดจำนวนบุคคลผู้เริ่มก่อการไว้ว่าต้องมีจำนวนเจ็ดคน ประเทศไทยจึงนำมาปรับใช้

ต่อมาเมื่อบริษัทใหญ่โตขึ้นจึงมีหลักกฎหมายเรื่องบริษัทมหาชนมารองรับ บริษัทจำกัดจึงกลายเป็นบริษัทขนาดเล็ก ผู้ที่ต้องการทำธุรกิจแต่ไม่ยอมมีความเสี่ยง

⁴¹ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2565 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139/ตอนที่ 69 ก/หน้า 2/วันที่ 8 พฤศจิกายน 2565).

มากนักจึงมักจะใช้บริษัทจำกัดเป็นรูปแบบในการประกอบธุรกิจ ทำให้จำนวนคนที่ใช้เป็นผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทลดน้อยลงเรื่อย ๆ นอกจากนี้การลดจำนวนคน ทำให้ผู้ประกอบการสามารถจัดตั้งบริษัทได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น และยังส่งผลดีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น⁴²

เหตุผลในการปรับเปลี่ยนจำนวนผู้เริ่มก่อการ

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 18 พ.ศ. 2551

ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 18 พ.ศ. 2551 ได้ประกาศไว้ว่า “ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัทใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติบางมาตราสร้างภาระโดยไม่จำเป็นแก่ประชาชนและก่อให้เกิดความยุ่งยากซ้ำซ้อนและความล่าช้าต่อการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ นอกจากนี้ ยังเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศอีกด้วย ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว และเพื่อให้การดำเนินกิจการค้าใน รูปแบบของห้างหุ้นส่วนและบริษัทมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”⁴³

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 23 พ.ศ. 2565

ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 23 พ.ศ. 2565 ได้ประกาศไว้ว่า “ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 หุ้นส่วนและบริษัทมีบทบัญญัติบางมาตราไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

⁴² กรุงเทพมหานคร, “มีอะไรใหม่ในกฎหมาย“บริษัทจำกัด””, สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2566, <https://th.tradingview.com/news/bangkokbiznews:7db694f29fa6a:0/>.

⁴³ วนิดา อินทรอำนวย, บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับ 23) พ.ศ. 2565, สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2566, https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=3255&filename=government.

เนื่องจากไม่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและสร้างภาระโดยไม่จำเป็นแก่ประชาชน นอกจากนี้ ยังเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะการกำหนดจำนวนขั้นต่ำของผู้เริ่มก่อการและตั้งบริษัทจำกัดไว้สามคน และการไม่กำหนดระยะเวลาการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจำกัด สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อขจัดอุปสรรค ดังกล่าว รวมทั้งเพิ่มความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจโดยเพิ่มหลักการควบรวมบริษัท จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”⁴⁴

การเปลี่ยนจำนวนผู้เริ่มก่อการจาก 7 คนเป็นจำนวน 3 คน

เนื่องจากบทบัญญัติตาม บรรพ 3 ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัทใช้บังคับมาเป็นเวลานานตั้งแต่ พ.ศ. 2472 ทำให้บทบัญญัติบางมาตราสร้างภาระโดยไม่จำเป็นแก่ประชาชน เช่น จำนวนผู้เริ่มก่อการ จำนวนการลงโฆษณานัดประชุม ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดความยุ่งยาก ซ้ำซ้อน และความล่าช้าต่อการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ นอกจากนี้ยังเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวและเพื่อให้การดำเนินกิจการค้าในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนและบริษัทมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น กระทรวงพาณิชย์จึงแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องห้างหุ้นส่วนและบริษัทตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 เป็นต้นมา สาระสำคัญของการแก้ไขนั้นเป็นเรื่องที่ผู้ประกอบการจะได้รับความสะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอน ช่วยส่งเสริมการจัดตั้งธุรกิจ และเพิ่มความน่าเชื่อถือในการติดต่อทำธุรกรรมการค้า

มาตรา 1097 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 18 ได้มีการบัญญัติให้มีผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัท ได้กำหนดให้มีผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัทตั้งแต่สามคนขึ้นไป ลดลงจากเดิมซึ่งต้องมีผู้เริ่มก่อการเจ็ดคน โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

⁴⁴ วนิดา อินทรอำนวย, บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับ 23) พ.ศ. 2565, สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2566, https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=3255&filename=government.

ในการจัดตั้งบริษัท และสามารถจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจัดตั้งบริษัทภายในวันเดียวกับวันที่ผู้เริ่มก่อการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ ซึ่งมีเงื่อนไขว่าในการประชุมตั้งบริษัทผู้เริ่มก่อการและผู้เข้าชื่อชื่อหุ้นทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมและให้ความเห็นชอบในกิจการที่ได้พิจารณาในที่ประชุมนั้น ซึ่งกรรมการจะขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจดทะเบียนบริษัทไปพร้อมกันภายในวันนั้นก็ได้⁴⁵

การเปลี่ยนจำนวนผู้เริ่มก่อการจาก 3 คนเป็นจำนวน 2 คน

การปรับเปลี่ยนจำนวนผู้จัดตั้งบริษัทจากจำนวนสามคนเป็นสองคน ส่งผลให้สะดวกและง่ายต่อการจัดตั้งบริษัทมากขึ้น เนื่องจากเดิมต้องใช้ผู้จัดตั้งบริษัทเป็นจำนวนสามคนในการก่อตั้ง ซึ่งเป็นการยากในการหาบุคคล ทำให้ในหลายครั้งต้องมีบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดตั้งบริษัท และถือหุ้นเพียงเล็กน้อยเพื่อให้จัดตั้งบริษัทได้โดยที่ไม่จำเป็น และการเปลี่ยนจำนวนบุคคลผู้จัดตั้งบริษัทยังทำให้การจัดตั้งบริษัทจำกัดอาจจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการลดจำนวนบุคคลผู้จัดตั้งบริษัทเป็นจำนวนสองคน เป็นจำนวนที่เท่ากับการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบุคคล ทำให้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจจัดตั้งบริษัทจำกัดมากขึ้น และนอกจากนี้ยังสร้างโอกาสในการแข่งขันของธุรกิจ เนื่องจากความง่ายของการจดทะเบียน และโครงสร้างของนิติบุคคลที่ส่งผลประโยชน์ทางด้านภาษีมากกว่าบุคคลธรรมดา จึงทำให้ผู้ประกอบการมีโอกาสตัดสินใจจัดบริษัทเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเช่นเดียวกัน⁴⁶

นอกจากนี้ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า “มีข้อสังเกตว่า การแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 1097 โดยลดจำนวนผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทจากตั้งแต่สามคนขึ้นไป ตามบทบัญญัติเดิมซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2551 เป็นตั้งแต่สองคน

⁴⁵ ชญานี ศรีกระจำง, สัมฤทธิ์ เสงเอียง, ประเด็นสำคัญในกฎหมายหุ้นส่วนบริษัทที่แก้ไขใหม่, สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2566, <https://www.bangkokbiznews.com/business/business/1050570>

⁴⁶ ธรรมนิติ, ข้อดีของการจดบริษัท 2 คน, สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2566, https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=4517:ข้อดีของการจดบริษัท-2-คน&catid=29&Itemid=180&lang=th.

ขึ้นไป ย่อมก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย เช่นเดียวกับกับบทบัญญัติมาตรา 1012 ที่กำหนดว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทเป็นสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำกิจการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้ แต่กิจการที่ทำนั้น การจัดตั้งบริษัทจำกัดจึงกระทำได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น (แต่จำนวนทุนอาจมีไม่มากนักและอาจทำให้ทางเลือกในการประกอบกิจการค้ามีไม่มากนักตามไปด้วย) โดยนัยดังกล่าว ในเรื่องจำนวนขั้นต่ำของ บุคคลที่จะตกลงเข้ากันเพื่อทำกิจการค้าร่วมกันในรูปของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจึงไม่มีความแตกต่างกันอีกต่อไป หากแต่ความแตกต่างกันจะอยู่ที่กระบวนการจัดตั้ง เนื่องจากในกรณีบริษัทจำกัด บุคคลสองคนขึ้นไปจะต้องจัดทำและจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจดทะเบียนบริษัทตามที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด ในขณะที่กรณีห้างหุ้นส่วน บุคคลสองคนขึ้นไปอาจประกอบกิจการค้าตามที่ได้ตกลงกันโดยทันที (ห้างหุ้นส่วนสามัญ) หรือดำเนินการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน (ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด แล้วแต่กรณี) เมื่อเข้าเงื่อนไขตามที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนดนอกจากนี้ การแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 1097 ดังกล่าวข้างต้น ย่อมนำมาซึ่งความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทฯ ให้สอดคล้องกันด้วย เช่น ข้อ 71 (การขอจดทะเบียนเปลี่ยนตัวผู้เริ่มก่อการก่อนการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท)⁴⁷

ตัวอย่างคำพิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 767/2565

พฤติการณ์ของโจทก์กับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ต่างมีเจตนายุติความเป็นผู้ถือหุ้นของโจทก์ที่มีอยู่ในบริษัทจำเลยที่ 3 คงเหลือจำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นผู้ถือหุ้นบริษัทจำเลยที่ 3 เพียง 2 คน เมื่อโจทก์กับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดของบริษัทจำเลยที่ 3 ต่างมีความขัดแย้งกันจนผู้ถือหุ้นคนหนึ่งต้องการออกจากการเป็น

⁴⁷ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2566.

ผู้ถือหุ้นเป็นผลให้จำนวนผู้ถือหุ้นในบริษัทจำเลยที่ 3 ลดลงต่ำกว่าจำนวนผู้ถือหุ้นสามคนที่ตั้งบริษัทได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1097 ความขัดแย้งดังกล่าวย่อมทำให้บริษัทจำเลยที่ 3 ไม่สามารถประกอบธุรกิจต่อไป และเป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้น กรณีถือว่ามีเหตุที่ศาลจะสั่งเลิกบริษัทจำเลยที่ 3 เพราะจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงสามคน ตามมาตรา 1237 (4) แม้ฟ้องโจทก์จะมีได้ขอให้ศาลมีคำสั่งเลิกบริษัทจำเลยที่ 3 แต่โจทก์ฟ้องขอคืนเงินลงทุนและทรัพย์สินของบริษัทจำเลยที่ 3 ส่วนที่เป็นของโจทก์ซึ่งจะสามารถบังคับชำระได้เมื่อเลิกบริษัทและทำการชำระบัญชี เห็นความประสงค์ของโจทก์ได้ว่าการให้ศาลสั่งเลิกบริษัทจำเลยที่ 3 เพื่อขอแบ่งทุนและทรัพย์สินคงเหลือและเมื่อกรณีต้องด้วยเหตุที่ศาลจะมีคำสั่งให้เลิกบริษัทจำเลยที่ 3 จึงชอบที่ศาลจะมีคำสั่งให้เลิกบริษัทจำเลยที่ 3 ได้⁴⁸

จากฎีกาข้างต้นได้ปรากฏว่ามีจำนวนผู้ก่อการเป็นจำนวน 3 คน แสดงให้เห็นว่าฎีกานี้เป็นฎีกาที่อยู่ระหว่างการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 18 พ.ศ. 2551 ซึ่งได้กำหนดจำนวนผู้ก่อการไว้เป็นจำนวนสามคน โดยจากข้อเท็จจริงมีผู้ก่อการคนหนึ่งออกจากการเป็นผู้ถือหุ้น ทำให้มีจำนวนต่ำกว่าที่มาตรา 1097 (ฉบับที่ 18 พ.ศ. 2551) กำหนด ศาลจึงมีคำสั่งให้เลิกบริษัทได้

บทสรุป

มาตรา 1097 เป็นการบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัท โดยเริ่มแรกจะจัดตั้งบริษัทได้ต้องมีบุคคลจำนวน 7 คนแต่ต่อมาได้มีการแก้ไขให้มีจำนวน 3 คน และต่อมาก็ได้มีการแก้ไขอีกเป็นจำนวน 2 คน

ซึ่งเหตุที่มีการแก้ไขนั้นเหตุผลหลัก ๆ คือต้องการพัฒนาให้มีการแข่งขันทางการค้าของประเทศให้มากขึ้น เพราะยังมีจำนวนคนน้อยการจัดตั้งบริษัทก็จะง่ายขึ้น แม้มีบุคคลจำนวน 2 คนก็สามารถจัดตั้งบริษัทได้แล้ว ยังมีจำนวนบริษัทมากขึ้นก็ย่อม

⁴⁸ LEGARDY, มาตรา 1097 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, <https://www.legardy.com/thai-law/civil-commercial/civil-and-commercial-section1097>.

ส่งผลดีต่อการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ เนื่องจากมีการแข่งขันสูง บริษัทแต่ละที่ก็ย่อมจะพัฒนาให้บริษัทของตนดีกว่าบริษัทอื่น ๆ นอกจากจะส่งผลดีต่อประเทศแล้ว ก็ยังส่งผลดีต่อบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากหากมีบริษัทมากขึ้น ก็จะมีตัวเลือกในการตัดสินใจมากขึ้น ทำให้แต่ละบริษัทต้องมีการพัฒนาและแข่งขันกันอยู่ตลอด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีการลดจำนวนผู้จัดตั้งบริษัทให้น้อยลงเรื่อย ๆ

รายการอ้างอิง

หนังสือ

นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์. กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2566.

เว็บไซต์

กรุงเทพธุรกิจ. มีอะไรใหม่ในกฎหมาย “บริษัทจำกัด”. สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2566.
<https://th.tradingview.com/news/bangkokbiznews:7db694f29fa6a:0/>

ชญานี ศรีกระจำง, สัมฤทธิ์ เสงเียง. ประเด็นสำคัญในกฎหมายหุ้นส่วนบริษัทที่แก้ไขใหม่. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2566. <https://www.bangkokbiznews.com/business/1050570>

ธรรมนิติ. ข้อดีของการจดทะเบียนบริษัท 2 คน. สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2566.
[https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=4517: ข้อ ดี ของ การ จ ด บ ริ ช ี ท - 2 - คน &catid=29&Itemid=180&lang=th](https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=4517:ข้อดีของการจดทะเบียนบริษัท-2-คน&catid=29&Itemid=180&lang=th)

วนิดา อินทรอำนวย. บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับ 23) พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2566. https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=3255&filename=government

LEGARDY. มาตรา 1097 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566. <https://www.legardy.com/thai-law/civil-commercial/civil-and-commercial-section1097>

เอกสารอื่น ๆ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2472

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 18)
พ.ศ. 2551 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125/ตอนที่ 41 ก/หน้า 13/
วันที่ 3 มีนาคม 2551).

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 23)
พ.ศ. 2565 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139/ตอนที่ 69 ก/หน้า 2/
วันที่ 8 พฤศจิกายน 2565).

